

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, АРХЕОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ**

**МИСТЕЦТВО ІТАЛІЙСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ
У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала:

здобувачка ІV курсу 07-441 групи
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.03 Історія
Освітньо-професійної програми
Середня освіта (історія)
Романюк Анна Іванівна

Керівник

доктор історичних наук,
професор Черемісін О.В.

Рецензентка

кандидатка історичних наук,
старший викладач Сачко Д.В.

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1 Історіографія питання	
1.1. Витоки знань про добу Італійського Відродження.....	5
1.2. Наукові дослідження XX – XXI століття.....	7
Розділ 2 Характеристика мистецтва Італійського Відродження.....	9
2.1. Передумови зародження доби Італійського Відродження.....	9
2.2. Особливості італійського мистецтва доби Ренесансу.....	14
Розділ 3 Вивчення Італійського Ренесансу у шкільному курсі.....	18
3.1. Огляд шкільної програми та підручників.....	18
3.2. Засоби та методи викладання всесвітньої історії у школі.....	23
Висновки.....	25
Список використаних джерел та літератури.....	27
Додаток А.....	31
Додаток Б.....	32

Вступ

Актуальність теми: як відомо, у сучасній українській школі навчальний матеріал спрямований на формування громадянського суспільства з європейськими цінностями. Саме тому значна частина у шкільному курсі історії спирається на вивчення досягнень європейської культури, тому тема «мистецтво Італійського Відродження» грає ключову роль у прищепленні в учнів естетичного смаку та утвердження в свідомості учнів гуманістичних ідеалів.

Мета роботи: дослідити мистецтво Італійського Відродження та проаналізувати виклад цієї теми у шкільному курсі всесвітньої історії

Для досягнення цієї мети в дипломній роботі поставлено наступні **завдання:**

1. Розглянути історіографію, присвяченій темі Італійського Ренесансу
2. Проаналізувати характерні риси та особливості італійського мистецтва доби Відродження
3. Дослідити стан викладання вище зазначеної теми в українській школі

Об'єкт дослідження: історія формування та розвитку ідеології Італійського Відродження, яка лягла в основу мистецтва Ренесансу

Предмет дослідження: висвітлення теми «мистецтво Італійського Відродження» у шкільному курсі всесвітньої історії

Хронологічні межі дослідження охоплюють історичний період кінця XII – початку XVII століття, де верхня межа – це час становлення італійського гуманізму, який тільки починає з'являтися в елементах мистецтва, а верхня межа – це час найвищого розквіту, панування так званого «Високого Відродження».

Територіальні межі дослідження охоплюють територію Італії.

Методи дослідження: у ході роботи було використано загальнонаукові методи – аналіз і синтез, індукція та дедукція, а також спеціально-історичні методи – історико-системний, хронологічний, а також семіотичний.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що отримані матеріали цього дослідження можна використовувати для подальшої розробки вище зазначеної теми як студентам – для написання рефератів, курсових та інших робіт, так і викладачам – для підготовки виховного заходу, шкільного уроку чи лекції тощо.

Апробація наукових результатів: результати дослідження було викладено у статті й опубліковано у збірці міжнародної науково-практичної конференції під назвою «Філософсько-світоглядний вимір сучасності: міжгалузеві диспути».

Структура роботи складається зі вступу, 3 розділів та 6 підпунктів, висновків, списку використаних джерел та літератури і додатків.

Розділ 1 Історіографія питання

1.1. Витоки знань про добу Італійського Відродження

Період Італійського Відродження відіграв величезну роль у подальшому історичному розвитку людства. В цей час закладаються основи гуманістичної ідеології, яка в свою чергу лягла в основу постмодерного суспільства, так як сучасна цивілізація направлена на удосконалення людської природи шляхом пропагування толерантності, розвитку науки та культури в цілому, що й відрізняє людину від тварин і ставить її на рівні з богом. Загалом Італійський Ренесанс охопив усі сфери людського середовища: науку, образотворче та музичне мистецтво, право, етикет та багато чого іншого. Саме тому й по сей день науковці по всьому світу продовжують вивчати історію формування та розвитку основ італійської ренесансної культури.

Вже на початку XV ст. провідні італійські мислителі розуміли, що вони є творцями нового історичного періоду, тому «темні віки» закінчилися, так як їхнє майбутнє освітлював промінь революційних змін. Так, наприклад, Марсіліо Фічіно очолив Флорентійську Академію, яка стала центром поширення гуманістичних ідей. Учні цього навчального закладу вивчали античну спадщину. Головна заслуга Фічіно була у тому, що він трансформував платонівські ідеї, й таким чином з'явився новий напрям у тодішній філософії – неоплатонізм. На його думку, людина є вінцем божого творіння та центром Космосу. Крім того, місія людини полягає у розвитку свого розуму і тіла, бо тільки так вона здатна наблизитись до свого Творця [10, с. 135 – 136]. Пізніше у XVI ст. Дж. Вазарі першим вжив термін «Відродження» для позначення історичного періоду, в якому він жив. Крім

того, у подальшому все більша частина митців у своїх працях так чи інакше записували головні тенденції в соціо-культурному житті, які були відмінними від тих, що панували в період середньовіччя, тому в історичній науці, починаючи з утвердження Італійського Відродження, прийнято застосовувати термін «Новий Час».

У XIX ст. відбувся справжній «вибух» в історичній науці, так як з'являються перші методи науково-історичних досліджень й загалом історія набуває рис саме наукового знання. Саме в цей час розпочався активний процес дослідження історичного минулого людської цивілізації, в тому числі й Італійського Ренесансу. Французький історик Жуль Мішле ввів в науковий обіг істориків термін «Ренесанс».

У середині XIX ст. Я. Буркхардт у своїй праці «Культура Ренесансу в Італії» висловив думку про те, що для цього історичного періоду притаманна бурхлива революція у сфері культури, яка згодом була поширена італійцями по всій Західній Європі, що й спричинило завершення варварських «середніх віків». Проте на той час Я. Буркхардт не був помічений іншими дослідниками. Загалом період Італійського Відродження прийнято розглядати як позитивний перехід людства до нового періоду, наповненого ідеології любові та поваги до людини.

Проте існували й такі, які не вважали Італійський Ренесанс надто вагомим в історії людської цивілізації. Американський історик П. Крістеллер мистецтв у своїй науковій роботі «Роздуми Ренесансу» висуває думку про те, що Італійське Відродження – це відмінний від середньовіччя історичний етап, бо філософія неоплатонізму майнула у забуття й не була розвинутою до наших часів. Однак, водночас, цей дослідник не заперечував, що гуманізм вплинув на подальшу еволюцію науки як такої.

1.2. Наукові дослідження XX – XXI століття

Варто зауважити, що Італійський Ренесанс як багатоплановий феномен в історії, мав цілу палітру як негативних, так і позитивних рис. З одного боку, в цей час дійсно простежуються справжній «вибух» в культурі італійців, але з іншого боку, не зважаючи на гуманістичні ідеї, в Італії мали місце антиморальні прояви у суспільстві – насилля по відношенню слабкої статті, інтриги державних діячів, вбивство заради збагачення чи помсти було розповсюдженим явищем. Тому завжди в науковому колі точилися численні дискусії щодо того як саме, з якого ракурсу необхідно розглядати Італійський Ренесанс.

В середині XX ст. більшість науковців почала трактувати період Ренесансу зі сторони релігійного піднесення: Дж. Тоффанін «Історія гуманізму», Г. Вейзе «Оновлення релігійного мистецтва в епоху Відродження» та багато інших. Приблизно в той же час формується радянська академія, яка досліджувала культуру Італійського Відродження. Особливо яскраво культура Ренесансу представлена у працях О. Лосєва та М. Бахтіна, так як перший досліджував неоплатонізм, а інший простежив міцний зв'язок між ідеологією індивідуальності та культурою Відродження [28, с. 139].

Окремо необхідно зазначити про італійського дослідника Еудженіо Гарена, який усе своє життя поклав на вивчення культури Італійського Відродження. Його перша наукова праця називалася «Середні віки й Відродження». В ній автор детально розглядає явища, які відбувались у соціо-культурному житті у середні віки й доводить, що історичний етап Італійського Відродження суттєво відрізняється від середньовіччя, так як ідеологія гуманізму сформувала поняття «світського життя», яке тільки на перший погляд було протиставлене «релігійній владі». На думку Еудженіо

Гарено світська та духовна влада взаємодіяли один з одним, що й спричинило бурхливий розвиток мистецтва, науки й освіти. Крім того, книга «Середні віки й Відродження» є цінною історичною працею, так як в ній увесь науковий матеріал будується на архівних джерелах [27, с. 20].

Звичайно, й сьогодні мистецтвознавці, історики та культурологи продовжують досліджувати тему Італійського Відродження. Серед українських вчених, які зосередили свою увагу на історичному розвитку та виокремленні характерних ознак доби Італійського Ренесансу можна виділити: О. М. Війтенко [10], Е. В. Мамонтова [23], А. Семенов [28], Т. П. Сухомлінська [29] та В. Чеканов [33].

Якщо ж звернутися до наукової літератури, яка б розкривала основні ідеї, методи та засоби зображення та загальну картину культури Ренесансу, то слід виділити наступних українських дослідників: Б. В. Год і Д. О. Лобода [11], І. Гнідик [14], Н. О. Довгопол [15], О. В. Конопльова [19], Ю. С. Сабодаш [26] та багато інших.

Крім того, можна зазначити й про тих науковців, які описували викладання теми Італійського Ренесансу у школі й пропонували різноманітні педагогічні прийоми, підходи та методики для шкільних вчителів. Такими дослідниками були: О. В. Барнінець [7], Л. Богдановська [8], І. Коляда й Я. Камболова [18], Ю. Б. Малієнко [24] й О. Тиндирика [31].

Таким чином можна затвердити, що історія становлення та розвитку Італійського Ренесансу – це досить таки різностороннє та масштабне явище в європейській цивілізації, так як воно охопило усі сфери життєдіяльності – освіту, мистецтво, християнську релігію, філософію, право, державницькі процеси тощо. Саме тому й по сей день як вітчизняні, так й іноземні дослідники продовжують вивчати та знаходити нові елементи, процеси, семантику тодішнього італійського мистецтва.

Розділ 2 Характеристика мистецтва Італійського Відродження

2.1. Передумови зародження доби Італійського Відродження

Загалом в історичній науці період Італійського Відродження прийнято ділити на три великих етапи: «Проторенесанс», «Високий Ренесанс» та «Пізній Ренесанс». Проторенесанс або як його ще називають – підготовчий етап, охоплює приблизно XIII – XIV ст. В цей час вже починають формуватися елементи ідеології гуманізму та індивідуалізму, яка відбивається передовсім в літературі, архітектурі та скульптурі. Якщо описувати літературу XIII – XIV ст., то можна зауважити, що вже тоді утвердився неоплатонізм як філософська течія, яка поєднувала у собі античні та християнські трактування Космосу та Всесвіту. В архітектурі цього періоду значну роль відігравала готика, яка усім своїм виглядом нагадувала людям про те, що земний життя – це мить, після якої кожен відповідно до своїх вчинків отримає або винагороду, або вічні муки. Втім готичний стиль прямо кричав усім своїм видом, що більшість людей після смерті скоріш за все відійде в ад, тому недаремно багато королів після смерті ховали саме в готичних храмах.

В той же час в скульптурі та архітектурі вже простежується ідея того, що земне життя є цінним, а людина – істота з прихованими божественними можливостями. Крім того, в Проторенесансі вже з'являються зображення святих, в яких з'являються риси індивідуалізму, тому для кожного святого характерна наявність елементів, яка притаманна виключно для того чи іншого біблійного персонажа – зовнішній вигляд, атрибути та символіка.

Протягом XV – XVI ст. відбувається процес утвердження «Високого Ренесансу», який можна охарактеризувати як довершеність форм та засобів образотворчого мистецтва, поєднання античного та християнського

світосприйняття, що суттєво впливає на культуру зображення як героїв греко-римського циклу міфів та легенд, так і для персонажів, життя яких описується в Біблії. Саме у період Високого Ренесансу творила трійця найвеличніших італійських митців – Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонаротті та Рафаель Санті. Їхні твори й сьогодні викликають численні дискусії серед мистецтвознавців. Творча спадщина цієї «святої трійці» Італійського Ренесансу знаходяться в переліку обов'язкових для ознайомлення з мистецтвом та в цілому культурою під час навчання у школі та університеті. Саме в цей час зароджуються також ідеї національної свободи, тому різного роду архітектори, скульптори, іконографи та художники у своїх роботах звертаються до певного культурного коду тієї нації, до якої вони належать. Звичайно, це яскраво було продемонстровано передовсім в італійській культурі. Водночас в архітектурі розробляється і стає домінуючою ідея центрально-купольної споруди. Крім того, в цей час відбувається відкриття театрального мистецтва, що спричинило розвиток хореографічного мистецтва.

Починаючи з 30-х рр. XVI ст., всі ці закладені основи образотворчого мистецтва трансформуються у нову форму – маньєризм. Необхідно звернути увагу, що маньєризм характеризується спотворенням форми зображення, кольорова палітра у картинах маньєристів різко переходить від найяскравіших до найтемніших відтінків. До речі, схожі методи відображення реальності можна знайти в картинах Мікеланджело, для якого було притаманне песимістичне світосприйняття [19, с. 14 – 62].

Першочергово необхідно наголосити на тому, що Італійське Відродження нерозривно пов'язане з поширенням знань про античну спадщину. Зрозуміло, що більшість античних праць з риторики, філософії, геометрії, природознавства були знищені варварами. Проте саме в період

Італійського Відродження відбувається поширення інформації про найвеличніші здобутки античних мислителів, так як в XV ст. винайшли книгодрукування. Якщо у Німеччині вшановують Іоганна Гуттенберга, то в Італії – Альда Пія Мануція. Альд Мануцій Старший був поціновувачем греко-римської літератури, тому він в першу чергу друкував давньогрецькі та давньоримські твори, поширюючи серед італійської інтелігенції мудрість греків та римлян. Через друкарський станок Альда пройшли трактати Арістотеля, Платона, Софокла, Геродота та багатьох інших. Крім того, Альд Мануцій Старший друкував літературні твори засновників італійської літературної мови – Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки та Анджело Поліціано. Неабиякою популярністю користувалося видання алегорично-містичного любовного роману «Сон Поліфіла». Цей роман суттєво відрізнявся від загальної літератури того періоду, тому Маріо Прау назвав його «чорним тюльпаном» серед класичних текстів Альда. Після смерті Альда його справу продовжили сини, тому християнська церква поступово змирилася з тим, що італійці «псують» свою душу греко-римським язичництвом [16, с. 5 – 16].

Загалом неможливо уявити період Італійського Відродження без просвітительської діяльності. Як вже зазначалося в попередньому розділі Марсіліо Фічіно відкрив Флорентійську Академію, яка стала центром науки і мистецтва. Проте не меншої поваги заслуговує італійський гуманіст Колюччо Салютаті, який пропагував обов'язкове вивчення античної спадщини, так як в ній зберігаються основи європейської цивілізації. На думку Колюччо етика – це наука, яка робить гарною душу людину й очищує розум від бруду, тому кожна поважна людина повинна знати основи цього вчення. Взагалі Колюччо Салютаті наполягав на тому, щоб італійці дбали в

першу чергу про чистоту свого внутрішнього світу. Звідси вже можна простежити утвердження гуманістичної ідеології [34, с. 209].

Окремо можна зауважити про те, що крім просвітницької діяльності, активно була поширена меценатська діяльність. Найвпливовіші та найбагатші італійці шукали справжні таланти й матеріально підтримували їх, що в свою чергу добре позначилося на культурному розвитку держави. Так, наприклад, за підтримки роду д'Есте, розпочався «культурний вибух» у Феррарі: будувалися розкішні пам'ятки архітектури, спонсорувалися митці, які власною працею поширили по всій Італії славу про цю провінцію. З цього роду виокремилися два головні меценати – Леонело та Борсо. Брати не шкодували грошей для побудови архітектурних комплексів величної краси – церква Санта Марія дель Анджелі, також підтримували придворних художників, скульпторів та музикантів. Крім того, Леонело та Борсо обожнювали старовинні тексти, тому їхня бібліотека постійно поповнювалася найкращими літературними витворами греко-римської доби. Така культурна політика сприяла зміцненню правителів роду д'Есте, а маленьке містечко Феррарі стало ще одним культурним центром Італії [11, с. 78 – 82].

Також не можна залишити поза увагою усім добре відомий рід Медічі. Представники цього роду опікувалися передовсім укріпленням «культурного фронту» у Флоренції. Козімо Медічі прихильно ставився до митців, тому часто запрошував їх до свого двору й щедро винагороджував за художні твори. Козімо Медічі був свого роду покровителем Флорентійської Академії й всіляко підтримував ідеї Марсіліо Фічіні. До речі, серед учнів Флорентійської Академії були майстри з риторики та літератури, тому активно розвивалася італійська народна мова. Ще одним важливим представником клану Медічі був Лоренцо, який збирав приватні колекції й

обоював насамперед образотворче мистецтво. Звідси впливають перші музейні колекції. Причому цікавим є той факт, що Лоренцо й сам любив писати картини, а також писав поеми, присвячені темі вічного кохання. Загалом ще багато вихідців з роду Медічі продовжували меценатську діяльність, однак найбільшого впливу на італійську культуру вклали саме Козімо та Лоренцо Медічі [22, с. 153 – 157].

Найбільшого розмаху в мистецькій діяльності зазнала саме Флоренція. Вже на початку XIV художникам, скульпторам та архітекторам була надана творча свобода, що також позитивно позначилося на розвитку італійської культури. У 1316 р. був оформлений перший цех художників, який був підрозділом цеху лікарів. Передовсім це пов'язано з тим, що художники працювали з фарбами, пігменти яких продавалися виключно в аптеці. Статус художника відповідав статусу ремісника, який досконально володів своїм умінням, що робило його справжнім майстром. Бути художником на той час означало мати високий статус у суспільстві, бо нерідко художня робота дуже високо цінувалося, особливо якщо це стосувалося декорації меблів або оформлення картини чи скульптури на замовлення. До речі, цех скульпторів був наближений до цеху ювелірів, теслярів чи мулярів через роботу зі схожими матеріалами. Зрозуміло, що просто так вступити до того чи іншого цеху було неможливо. Спочатку необхідно було заплатити певну суму для того, щоб тебе прийняли в учні. Крім того, абітурієнти повинні були скласти екзамен для вступу в цех. Після прийняття кожен учень повинен був ознайомитися зі Статутом цеху. Більшість видатних митців тієї епохи починали свою творчу діяльність саме з цехових організацій. Проте були такі як Леонардо да Вінчі, які пробивалися іншим шляхом, живучи за кошти владних покровителів-меценатів [20, с. 143 – 145].

2.2. Особливості італійського мистецтва доби Ренесансу

Загалом, аналізуючи особливості, італійського мистецтва в період Відродження можна виділити такі елементи, що відбилися в тодішній культурі, як: слідування за естетичним ідеалом, бо гуманісти вірили, що пізнаючи красу навколишнього світу, людина наближається до Бога, проповідування неоплатонізму, за яким світ «реальний» є відбиттям потойбічного, тому пропагувалася досконалість форм, звідси впливають ідеальні параметри людини та зображення її в «божественних» пропорціях, основною метою будь-якого художнього образу є трансляція в світ цілісності гармонії та краси як такої, а також все більшої популярності досягає зображення античних та біблійних персонажів міфів та легенд, які уособлювали в собі певні ідеальні риси певної сфери людського життя (наприклад, богиня Афродіта як найвищий прояв жіночої краси та палкого кохання).

В період Відродження відбувається переосмислення ролі жінки. Про це свідчать численні зображення юних дів та жінок в богоподібних образах. Найбільш широкого вжитку в італійському мистецтві набув образ Діви-Марії або як її ще можна назвати – Мадонни. Митці не соромилися експериментувати з цим образом. Марію або Мадонну зображували й як імператрицю, одягнену в шовк, й як чарівну молоду дівчину, одягнену в простий одяг, й навіть оголеною чи напівоголеною, наприклад, є картини, де змальовувалися оголені груди Марії, коли вона годує Ісуса. Незмінним залишалося те, що у неї завжди на руках був малюк, який символізував Ісуса Христа. Цікавим є й те, що іноді замість ореолу, який означав святість духу, Діву Марію змальовували з короною на голові, що вже ніби ставить її вище спасителя роду людського. Деякі дослідники вважають, що таке звеличання є проекцією на ідею матриархату, бо нібито італійські

гуманісти вбачали у жінці прояв життєвої сили й накладали свої сподівання на те, що колись настане «жіноче царство» й зупиняться усі війни, по всьому світі поширяться лише любов та мир. Проте ми не можемо впадати у такі крайнощі, бо просто не можемо прийти до єдиного трактування символу Мадонни, так як у різних італійських художників-гуманістів було своє бачення цього жіночого образу.

Так, наприклад, зображення коронації Діви Марії набуває різних інтерпретацій в залежності від того, хто й коли писав цю картину. Відомо, що деякі художники змальовували образ Мадонни з цілком реальних жінок, які нерідко в реальному житті були коханками самих художників, про що ми можемо довідатись з історичних джерел й передовсім щоденників чи мемуарів самих італійських митців. Виходячи з цього факту, можна стверджувати, що така коронація символізує в першу чергу для самого художника те, що ця жінка є його королевою тіла і душі, тому він служить їй як своїй дамі серця, що цілком логічно впливає з середньовічної куртуазної ідеології, тому можна зазначити, що таке зображення є трансформацією лицарського етикету в оновлену версію. Однак, у випадку, якщо в реальному житті ця дівчина тільки позувала перед художником, ця версія про трансформацію ідеології куртуазної любові вже зазнає поразки, тому в цьому випадку можна застосувати більш приземлену, побутову трактовку – кожна матір, яка протягом життя вигодує, доглядає та виховує дитину виконує важливу суспільну місію, а саме допомагає своїй державі у формуванні громадянина, який є частиною людського суспільства. Ще одна більш ймовірна версія виглядає наступним чином. В період Італійського Відродження провідне місце займає ідеологія індивідуальності та гуманізму, тому коли художник малює Діву Марію в цілком звичному для людей, земному образі, то митець показує, що будь-які небесні, наповнені святості

прояви можуть існувати в людському суспільстві тільки тоді, коли кожен італієць почне розвивати свої духовні та розумові сили, щоб наблизитися до божественного прозріння. В будь-якому випадку можна зазначити, що образ жінки в мистецтві Італійського Ренесансу набув колосального значення.

Зрозуміло, що в період Італійського Відродження існувало чи мало митців, але справжнім символом італійської майстерності того періоду виступають три видатні особистості: Леонардо да Вінчі, Рафаель Санті та Мікеланджело Буонарроті. Саме ця трійця ознаменувала етап Високого Відродження. Кожен з них доклав багато зусиль для свого художнього вираження, тому протягом всього свого життя вони шукали нові засоби зображення, які б були досконалыми. Варто наголосити, що Леонардо да Вінчі, Рафаель Санті та Мікеланджело Буонарроті були справжніми геніями, тому нерідко вони зосереджували всю свою енергію та силу та дослідження різних наук, які були тісно пов'язані між собою. Розглядаючи шедеври, які створили ці троє італійських гуманістів, можна констатувати той факт, що це вічні твори мистецтва, які вже давно подорожують у часі та просторі, живучи своїм життям. Кожне творіння чи да Вінчі, чи Санті, чи Мікеланджело, наповнене надзвичайно великою кількістю різноманітних символів, які при першому погляді більшості людей здаються занадто простими для тлумачення. Однак, ці італійські віртуози вміли приховати справжній сенс свого творіння, тому людина без спеціальної підготовки та певних знань не зможе заглибитись у той семіотичний вимір й не відчужує справжнього естетичного задоволення, бо справжня картина – це не просто деталь інтер'єру, а цілий світ, який можна прочитати лише за умови знань мистецької мови, за допомогою якої митець висловлює свою думку чи позицію або, точніше кажучи, зашифровує певну ідею.

Прикладом такої картини може слугувати «Сон лицаря», автором якого є Рафаель Санті. При першому погляді на картину мало хто задумується як її трактувати, так як пересічні люди вважають, що це просто зображення молодого лицаря між двома красунями. Проте, якщо заглибитися в семіотику, то розумієш наскільки тут все продумано й доречно, складно і просто водночас.

Ця картина містить зображення молодого лицаря, який спить після битви. В першу чергу всі звертають увагу на одяг лицаря, так як його військове вбрання нагадує про часи Римської імперії, тим паче дослідники довели, що це є відсилкою до поеми «Пуніка». У цій картині Рафаель використав метод алегорічного зображення двох протилежних шляхів між якими кожна людина постійно стоїть, обираючи свою подальшу участь у цьому земному житті. Лицар опинився перед важким життєвим вибором – або йти шляхом Чесноти, або зійти з праведної дороги до Насолоди. Важливо наголосити, що ці дві жіночі іпостасі є рівноправними, так як не дивлячись на одяг, і Чеснота, і Насолода стоять біля молодого чоловіка босими. В свою чергу бідний і багатий одяг, в якому одягнені жіночі фігури, не применшує і не звеличує одну з цих жінок, а лише зауважує, що для кожного шляху притаманний свій спосіб життя.

Таким чином можна зауважити, що мистецтво Італійського Відродження – це найвеличніше явище в історії людства, яке заклало основи сучасної європейської цивілізації. Головними передумовами зародження Італійського Ренесансу можна назвати поширення літературної античної спадщини шляхом книгодрукування, поширення освітньо-просвітницької та меценатської діяльності. Найбільш повно мистецтво Італійського Відродження представлене за часів «Високого Ренесансу», коли творили гіганти: Леонардо да Вінчі, Р. Санті та Б. Мікеланджело.

Розділ 3 Вивчення Італійського Ренесансу у шкільному курсі

3.1. Огляд шкільної програми та підручників

Українська національна школа сьогодні зосереджена на дотримання українських та євроатлантичних цінностей, в основі яких закладені демократизм, толерантність, дотримання громадянського та правового порядку, а також сповідування ідей гуманізму. Щодо останнього можна затвердити, що ідея гуманізму є домінантною в сучасному цивілізованому світі. Саме тому на уроках історії України та всесвітньої історії вчителі постійно звертають увагу учнів на те, що українська історія нерозривно пов'язана з історією європейських держав. Виключенням не стала й історична епоха Італійського Відродження, яке стало основною причиною поширення по всій Західній та Східній Європі ідей гуманізму, національної свободи та особистісного розвитку, які дістались й українських теренів. Крім того, більшість дітей шляхти та козацьких родів отримували освіту за кордоном, де підхоплювали вище зазначену ідеологію Італійського Ренесансу й згодом приносили ці революційні, на той момент, ідеї до Батьківщини.

Відповідно до навчальної програми НУШ для закладів загальної середньої освіти з предмету всесвітня історія для 6 – 11 класів, що була затверджена МОН у 2022 році, вже у восьмому класі в обов'язковим для вивчення є тема Італійського Відродження. За цією навчальною програмою учень повинен знати що таке гуманізм, епоха Відродження й як вона пов'язана з Реформацією, причому необхідно вміти розпізнати на карті культурні центри Європи у Новому Часі. Крім того, учень повинен розуміти хронологічний порядок послідовності основних подій, вміти розрізняти

Італійське й Північне Відродження, будувати причинно-наслідкові зв'язки [1, с. 143 – 145].

На сьогодні, на вибір вчителя, діти можуть в основному навчатися за трьома підручниками, які дещо відрізняються у методах подачі інформації в залежності від авторства – підручник з всесвітньої історії для 8-го класу 2021 р., який уклали О. В. Гісем та О. О. Мартинюк; підручник з всесвітньої історії для 8-го класу 2021 р., який уклали Т. В. Ладиченко, І. Лукач та Н. Подоляк; підручник з всесвітньої історії для 8-го класу 2021 р., який уклали І. Щупак, О. Бурлака, Н. Валасова, І. Піскарьова та Д. Секиринський.

Перш ніж розпочати огляд цих підручників необхідно наголосити на тому, що основна складність в укладанні шкільних підручників з історії полягає у тому, що необхідно коротко та зрозумілою для дітей мовою пояснити складні суспільні процеси, які ще й до того розгортаються у часі і просторі, тому дуже часто ці навчальні матеріали пишуть двоє і більше авторів, причому необхідно, щоб цей гурт авторів складався з кандидата чи професора історичних наук, заслуженого вчителя, який має нагороди з Всеукраїнського конкурсу серед колективу викладачів та вчителя методиста. Саме тому шкільні підручники з історії в обов'язковому порядку містять теоретичний та практичний матеріал, який допомагає дітям краще зрозуміти та запам'ятати ту чи іншу шкільну тему навчання.

Перший підручник з всесвітньої історії, авторами якого є О. В. Гісем та О. О. Мартинюк, досить таки непогано оформлений. Цей посібник має яскраве оформлення, де синім кольором виділено терміни. Загалом навчальний матеріал подано живою мовою, містяться як доповнення тематичні ілюстрації, які більш широко розкривають тему. Крім того, подано такі рубрики підручника – «Україна і світ» (співставлення

історичних процесів в Україні та інших державах, що допомагає учню порівнювати та проводити аналогію), «Джерела повідомляють» (фрагменти історичних джерел, що пробуджують допитливість у школярів до навчання), «Цікаві факти» (це додаткова інформація, яка пов'язана зі змістом параграфа та доповнює його), «Словник» (подається визначення термінів, які розкривають тематику параграфу), «Працюємо з хронологією» (виокремлено головні дати та події), «Чи погоджуєтесь ви з тим...?» (це стислий виклад думок, які розкриті у параграфі) та «Запитання і відповіді» (практична частина, за допомоги якої учень повторює та закріплює пройдений матеріал).

Проте головний недолік полягає у тому, що розділ про Високе Відродження досить таки урізаний, бо в ньому йде мова лише про художників (Леонардо да Вінчі, Рафаель Санті, Мікеланджело Буонарроті), а Північне Відродження представлене лише крізь призму художньої творчості Еразма Ротердамського, що навряд чи допоможе підлітку хоча б приблизитись до масштабності цього історичного періоду [12, с. 36 – 43].

Ще один шкільний підручник, який заслуговує на увагу вчителів, написаний під чітким керівництвом І. Щупака. Ця книжка також дуже добре оформлена в яскравих кольорах. У цьому підручнику є наступні рубрики – «Варто запам'ятати» (зазвичай це виділені дати або визначення термінів, які обов'язкові для розуміння теми уроку), «Свідчать документи» (фрагменти історичних джерел, які допомагають учню краще зрозуміти тему), «Поміркуймо» (відкриті висловлення думки учнів, що ідеально можна використати під час шкільного уроку), «Діємо: практичні завдання» (ці завдання можуть допомогти вчителю історії перевірити рівень засвоєних учнями знань), «Історичні подробиці» (це короткі цікаві факти, які повинні зацікавити дитину вивчати тему заняття), «Думки істориків» (це

історіографія питання, яка допомагає дитині поглибити свої знання з вивченої теми) та «Український Всесвіт» (порівняння дотичних до теми історичних процесів чи явищ, які мали світовий вплив, в тому числі й на українську історію). Крім того, у підручники є ілюстрації, основна функція яких полягає у тому, щоб зацікавити дитину вивчати навчальний матеріал. У 8-9 параграфі, присвяченому темі Італійського гуманізму та вплив Високого Відродження на подальший розвиток історії європейської цивілізації, автори логічно побудували текст, з яким можна легко ознайомитися – спочатку йде визначення термінів «Відродження» та «гуманізм», потім були описані основні передумови Високого Відродження, позначені культурні центри Європи на той час, та за допомоги ілюстрацій наочно було показано, що представляє собою мистецтво Італійського Відродження, а також коротко описали основні наукові відкриття тієї доби.

Після цього параграфу можна побачити практичне завдання «Гуманістичні ідеї доби Відродження». Суть цього завдання полягала в аналізі політичних поглядів Нікколо Макіавелі на прикладі його головної праці життя – «Володар». Ознайомившись зі світосприйняттям Нікollo Макіавелі, учні повинні зробити висновки чи були погляди цього італійського мислителя по-справжньому гуманними. Проте є й недоліки – автори підручника залишили поза увагою Північне Відродження [33, с. 143 – 145].

Наступний шкільний посібник з всесвітньої історії, авторами якого є Т. В. Ладиченко, І. Лукач та Н. Подоляк, викликає лише позитивні враження. Варто наголосити, що це найкращий на сьогодні підручник з історії. Інформація в ньому подається розгорнуто та легко. Основний матеріал супроводжується наступними рубриками – «Документ» (фрагмент історичного джерела), «Подробиці» (додатковий матеріал, який повинен

допомогти учню розширити своє коло знань та допитливості), «Дізнайтесь!» (опис цікавих фактів, які повинні зацікавити дитину вивчити тему уроку), «Пригадайте!» (допомагає вчителю перевірити засвоєні знання учнів), «Подумайте» (відкриті запитання, які спонукають дитину до роздумів та висловлення власної думки), «Перевіряємо знання» (ще один допоміжний матеріал для вчителя, який допомагає перевірити вивчене учнями), «У світі/В Україні» (порівняння тих чи інших історичних явищ, які відбулися в інших державах та Україні).

У 5 параграфі розкривається тема під назвою «Доба Відродження». Тут подано ілюстрації для наочної демонстрації тодішнього мистецтва. Крім того, це єдиний з трьох перелічених шкільних підручників, в якому дуже добре показано як гуманістичні ідеї охопили не тільки образотворче, а й літературне, театральне, архітектурне мистецтво. Також приділена значна увага й Північному Відродженню, що так відрізняє від попередніх двох посібників. Тому кожен вчитель неодмінно повинен звернути свою увагу саме на цей навчальний посібник з всесвітньої історії, так як він містить більш повну інформацію, а матеріал поданий так живо, що учні неодмінно будуть зацікавлені [21, с. 36 – 49].

Загалом варто зазначити, що всесвітня історія – це цікавий, але досить складний шкільний предмет, так як діти стикаються з величезним пластом інформації, яку необхідно обмірковувати, запам'ятати та обов'язково провести причинно-наслідкові зв'язки. Саме тому добре прописаний шкільний підручник грає вагому роль в освітньому процесі. Вчитель під час вибору шкільного посібника повинен звернути увагу на три головні ознаки якості: яскраве оформлення, подання основного змісту простою та зрозумілою мовою та логічно підібрані завдання для самоперевірки.

3.2. Засоби та методи викладання всесвітньої історії у школі

Сучасний викладач історії повинен добре розуміти, що сучасні діти звикли до електронних носіїв інформації та швидкого споживання інформації, тому під час проведення уроку було б непогано застосовувати різного роду відео файли, презентації, анімації, які можуть значно полегшити учням процес вивчення нової теми. Крім того, як показує практика, діти беруться за шкільний посібник лише тоді, коли зацікавлені темою, тому саме від добре продуманого плану уроку залежить подальша участь учнів в пізнанні історичної науки.

Під час уроку вчитель повинен постійно надавати свої власні коментарі й не забувати питати клас про їхні роздуми щодо тієї чи іншої проблематики. Також під час ведення своєї розповіді викладач повинен звертати увагу на реакцію класу, щоб розуміти в першу чергу для себе недоліки та переваги власного матеріалу. Крім того, історія завжди цікава, так як цей шкільний предмет нерідко тісно пов'язаний з літературою, математикою, музичним та образотворчим мистецтвом. Саме тому педагог повинен подбати про міждисциплінарні зв'язки. Так, наприклад, перед тим як розпочати той же урок на тему «Мистецтво Італійського Відродження», можна спитати у дітей чи здогадуються вони про яких людей творчої професії зараз піде мова. Як правило, кожен другий учень 8-го класу вже знає й про Данте Аліг'єрі, й про того ж самого Леонардо да Вінчі. За таких умов учні не будуть нудьгувати на уроках, поглинаючи з задоволенням нові знання. [31, с. 250 – 252].

Вміле використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії в першу чергу допомагає викладачу знайти свого роду ключ до порозуміння з класом. Саме тому було б непогано, якщо б педагог задавав домашнє завдання, яке було б пов'язане з цифровими технологіями [8, с. 61 – 64]. Це може бути підготовка презентації, документального фільму або

анімації на історичну тему. Такий вид домашнього завдання стимулює вихованців до пізнання теми та постійного вдосконалення власних здібностей. До того ж сучасна молодь дуже добре знайома з комп'ютерними технологіями, що значно полегшує підготовку та виконання завдання.

Варто звернути увагу на те, що в перехідному віці абсолютна більшість підлітків відчуває конкуренцію зі своїми однолітками, тому під час аналізу домашнього завдання своїх вихованців, педагог повинен пам'ятати про значимість здорової та справедливої оцінки. Зворотній коментар з оцінкою грає важливу роль в освітньому процесі.

Під час ознайомлення з новою темою вчитель історії може застосовувати ігрові методи викладання нового матеріалу, що в свою чергу може зацікавити дітей. Найкраще застосовувати так звані тренінгові ігри – це бліцопитування, кросворди, вікторини тощо. Такі форми навчання створюють атмосферу справедливої конкуренції та неабияк мотивують учнів до постійного вивчення теми [7, с. 2 – 4]. Однак, знову ж таки, такі види ігор повинні бути оформлені так, щоб вихованці дійсно відчували інтерес та інтригу, інакше цей метод не буде працювати.

Таким чином можна зазначити, що в українській школі сучасного типу для формування повноцінного громадянського суспільства, вчителі історії повинні ознайомити учнів з культурними досягненнями європейської цивілізації. Під час проведення уроку викладач повинен добре продумати план уроку, методологію викладання навчального матеріалу, бо лише правильно підібраний підхід до викладання може зацікавити учнів. Варто наголосити, що справжній вчитель історії повинен любити свій предмет та загалом історичну науку.

Висновки

Отже, з усього вище зазначеного можна зробити наступні висновки. По-перше, історична тема доби Італійського Відродження представлена широким колом історіографічних джерел. На початку XV ст. італійські гуманісти почали відділяти свій час від «темних віків», так як вони на відмінну своїх попередників, зверталися до спадку античної культури й всіляко вписували основні досягнення греко-римського періоду в свою культуру. Вже у XVI ст. Дж. Вазарі почав вживати термін «Відродження», який як він вважав дуже добре підходить для позначення історичного періоду, в якому він жив.

Власне у XIX – XX ст. історики почали вивчати Історичний проміжок часу, який був наступним після середньовіччя – Новий Час. Загалом вони виділяли, що Новий Час як нова історична епоха оформилася завдяки двом факторам – поширенням гуманістичної філософії та великим географічним відкриттям. Саме виникнення гуманізму як філософсько-мистецького напрямку й спричинило розвиток науки і техніки. На думку, Я. Букхардта, П. Крістеллера й Еудженіо Гарено, саме вдосконалення наукових знань й дало поштовх до оформлення мистецтва Італійського Ренесансу, так як різного роду відкриття в області математики, хімії і фізики спричинили винайдення нових художніх засобів та методів побудови тієї чи іншої естетичної конструкції. На сьогодні існує чи мало українських науковців, які розглядають проблематику Відродження. Серед них можна виділити: Ю. С. Сабодаш [26], Н. О. Довгопол [15], О. М. Війтенко [10], І. В. Цебрій [31], Е. В. Мамонтова [23], О. В. Конопльова [19].

По-друге, мистецтво Італійського Відродження – це масштабне історичне явище, яке представлене революційною на той час ідеологією гуманізму та індивідуалізму, яка неабияк відбилась на культурі італійців, яка пізніше розповсюдилася по всій Європі. Варто зауважити, що мистецтво Італійського Відродження зародилося ще у XIII – XIV ст., коли набув поширення неоплатонізм та утвердився, передовсім в архітектурі, готичний стиль. У XV – XVI ст. італійське мистецтво переживало свій розквіт, тому цей період називають «Високим Відродженням». Однак, вже наприкінці XVI ст. на зміну витонченого зображення ідеалів прийшов новий художній стиль – маньєризм, який був започаткований завдяки творчості Мікеланджело Буонарроті.

В період Високого Відродження, в італійському мистецтві відбувається переосмислення ролі жінки, античної спадщини та героїв греко-римських та біблійних міфів і легенд. Саме в цей час проголошується ідея того, що кожна людина повинна розвивати свій розум та свою душу для наближення до рівня бога ще за життя. Крім того, італійські гуманісти знаходяться у постійному пошуку краси та естетичного ідеалу, так як це одне з проявлень божественного.

По-третє, тема Італійського Відродження є провідною для вивчення всесвітньої історії в українській шкільній програмі. Ознайомлення з темою Італійського Ренесансу відбувається у 8 класі. На уроках історії найкраще всього використовувати інформаційно-комунікаційні технології та ігрові методи, які допомагають викладачу налагодити контакт з класом та зацікавити учнів новим навчальним матеріалом. До того ж справжній педагог повинен завжди дбати про якість власного підготовленого навчального матеріалу, вміти знаходити спільну мову з класом та слідкувати за самою атмосферою в учнівському колективі.

Список використаних джерел

1. Всесвітня історія. Історія України. (Інтегрований курс). 6 клас. Всесвітня історія. 7-9 клас. Історія України. 7-9 клас. Всесвітня історія. 10-11 клас. Історія України. 10-11 клас. *Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти*. Київ, 2020. 260 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти від 30.09.2020 р. № 898. *Офіційний вісник України*. 2020 р., № 81, с. 2615
3. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. *Верховна Рада України*. С. 1 – 73
4. Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти від 23.12.2020 р. №2736-20. *Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*. 1 с.
5. Наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». С. 1 – 46
6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja/ uporyad. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2017. 206 с.

Список використаної літератури

7. Барнінець О. В. Методика організації та проведення ігор на уроках історії. *Збірник наукових праць Уманського державного університету*. 2019. Вип. 1. С. 1 – 7
8. Богдановська Л. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії. *Рідна школа*. 2013. Вип. 3. С. 62 – 65

9. Веселовська Г. Міф про Іфігенію в Тавриді: семантичні домінанти музично-театрального осмислення. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2009. Вип. 6. С. 190 – 207
10. Війтенко О. Естетичний ідеалізм – типологічна парадигма культури Відродження. *Філософські обрії*. 2009. Вип. 22. С. 132 – 144
11. Год Б. В., Лобода Д. О. Брати д'Есте: феррарські «гуманісти на троні». *Історична пам'ять*. 2017. Вип. 37. С. 78 – 83
12. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Всесвітня історія: підручник для 8 кл., з поглибл. вивч. історії закл. загал. серед. освіти. Харків: «Ранок». 2021. 240 с.
13. Гладун В. Використання ігрових технологій на уроках історії як засіб підвищення ефективності освітнього процесу. *Нова педагогічна думка*. 2018. Вип. 2. С. 109 – 115
14. Гнідик І. Зображення Богородиці у сакральному мистецтві та музейних колекціях Венеції. *Всесвітня історія та міжнародні відносини*. 2020. Вип. 31. С. 199 – 208
15. Довгопол Н. О. Образи античної міфології в процесіях і інтермедіях епохи Відродження. *Мистецтвознавчі записки*. 2011. Вип. 19. С. 209 – 305
16. Ільків-Свидницький М. «In aedibus aldi»: сторінки і сюжети з книговидавничої діяльності Альда Мануція та його спадкоємців. *Вісник Львівського університету*. 2015. Вип. 10. С. 3 – 36
17. Кавун В. М. Семантика релігійних образів у мистецтві Відродження. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2020. Вип. 11. С. 106 – 113

18. Коляда І., Камбалова Я. Навчальна програма з позашкільної освіти «Всесвітня історія»: дослідницько-експериментальний напрям. Київ. 2018. 52 с.
19. Конопльова О. В. Мистецтво, архітектура та містобудування Західної Європи доби Відродження: навч. посіб. Харків: ХНАМГ. 2013. 162 с.
20. Кушнарйова М. Б. Мистецькі професії та цеховий устрій італійського міста доби раннього Ренесансу. Наукові праці Запорізького національного університету. 2016. Вип. 45. С. 142 – 146
21. Ладиченко Т. В., Лукач І., Подоляк Н. Всесвітня історія: підручник для 8 кл., з поглибл. вивч. історії закл. загал. серед. освіти. Київ: Генеза. 2021. 176 с.
22. Лях О. Меценатська діяльність родини Медічі у Флоренції. *Науковий журнал. Соціокультурні дослідження*. 2016. Вип. 2. С. 153 – 160
23. Мамонтова Е. В. Псевдоморфоз як техніка символізації у державотворчій практиці доби Відродження. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 61. С. 34 – 45
24. Малієнко Ю. Б. Формування загальнокультурної компетентності семикласників засобами підручника всесвітня історія. *Проблеми сучасного підручника*. 2017. Вип. 18. С. 70 – 79
25. Сабадаш Ю. С. Інтерпретація ідей гуманізму у вітчизняній науковій думці. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Українська культура: минуле, сучасне, майбутнє*. 2012. Вип. 18. С. 1 – 6
26. Сабадаш Ю. С. Гуманізм як феномен італійської культури: монографія. Київ: ДАКККіМ. 2008. 361 с.

27. Сабадаш Ю. С. Концепція Ренесансу в дослідженнях Еудженіо Гарена. *Вісник Житомирського державного університету*. 2011. Вип. 55. С. 20 – 24
28. Семенов А. Історіографія філософії Відродження. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2013. Вип. 11. С. 136 – 141
29. Сухомлінська Т. П. Типологічні ознаки Відродження як історичного періоду розвитку музики в системі мистецтв. *Культура України*. 2018. Вип. 61. С. 211 – 222
30. Стоян С. П. Образотворче мистецтво Італійського Відродження у контексті культурних трансформацій: від символізму до реалізму. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. Вип. 1. С. 11 – 14
31. Тиндирика О. Міжпредметні зв'язки на уроках історії як засіб формування компетентностей учня. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи*: матер. міжнар., наук. конф., м. Київ, 18 квітня 2019 р. С. 250 – 252
32. Цебрій І. В. Флорентійська «Камерата» в контексті надбань епохи Високого Ренесансу. *Історична пам'ять*. 2017. Вип. 37. С. 83 – 87
33. Чеканов В. Розповідні стратегії в історії та історії мистецтв. *Актуальні проблеми гуманітарних дисциплін. Історія*. 2022. Вип. 57. С. 28 – 33
34. Щупак І., Бурлака О., Власова Н., Піскарьова І. Всесвітня історія: підручник для 8 кл., з поглибл. вивч. історії закл. загал. серед. освіти. Київ: Оріон. 2021. 130 с.

35. Яремченко В. Духовно-інтелектуальні трансформації європейської освіти. *Актуальні проблеми гуманітарних дисциплін. Педагогіка*. 2021. Вип. 39. С. 289 – 295

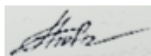
**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Романюк Анна Іванівна _____,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символики університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
 - не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
 - не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

15.09.2019 _____
(дата)

_____ (підпис)

Анна Ромаюк _____
(ім'я, прізвище)

План конспекту уроку

Тема: Мистецтво доби Італійського Відродження

Тип уроку: комбінований

Мета: ознайомити учнів з мистецтвом італійських гуманістів та надати їм знання про поняття «Високого Відродження» як феномену європейської культури

Методи та прийоми проведення уроку: словесний та наочний (презентація)

Обладнання: шкільний підручник, презентація

Основні терміни та поняття: «гуманізм», «Новий Час», «Ренесанс», «неоплатонізм», «Італійське Відродження», «алегорія», «секуляризація».

Основні дати:

XV – XVI ст. – період «Високого Відродження» (золотий вік італійської культури)

1452 – 1519 рр. – життя і творчість Леонардо да Вінчі

1503 – 1505 рр. – Леонардо да Вінчі пише свій шедевр «Портрет Джаконди»

1475 – 1564 рр. – життя і творчість Мікеланджело Буонарроті

1513 – 1515 рр. – Мікеланджело пише свій шедевр «Мойсей»

1483 – 1520 рр. – життя і творчість Рафаеля Санті

1512 – 1514 рр. – Рафаель пише свій шедевр «Сікстинська Мадонна»

Очікувані результати від уроку:

1. Учні зможуть співставляти відомі імена італійських художників та картин, які вони написали
2. Учні навчаться виділяти характерні ознаки та особливості мистецтва Італійського Відродження

3. Учні будуть вміти висловлювати свою думку щодо відображення гуманістичних ідеалів у творах італійських митців доби Відродження

Хід уроку

I. Організаційний момент (привітання з класом, відмітка у журналі відсутніх)

II. Стимуляція навчальної діяльності учнів:

Вчитель демонструє на екрані картину «Віртувіанська людина» й ставить учням наступні запитання: Хто знає що це за зображення і хто є його автором? Як ви думаєте, чому людина зображена саме у такому вигляді, що це могло б символізувати? Чи сказали б ви, що ця людина є втіленням краси й ідеалу? Учні намагаються відповісти, викладач історії уважно слухає відповіді і надає свій коментар, відмічає учнів, які найбільш точно відповіли.

III. Виклад основного матеріалу:

Вступний текст вчителя: Отже, як ви вже здогадались наша сьогоднішня тема уроку називається «Мистецтво доби Італійського Відродження», запишіть її, будь-ласка у зошиті. Взагалі уявити мистецтво без філософії гуманізму майже неможливо. Люди Нового Часу почали активно цікавитися греко-римською культурною спадщиною, правильними пропорціями тіла, а також усіма силами намагалися наблизитися до «божественного» ідеалу. В цей час активно розвивається наука, техніка, з'являються нові засоби художнього змальовування. Вчитель демонструє на екрані підібрані картини, питає спочатку враження класу, а потім веде свою розповідь. Для більш детального опрацювання матеріалу викладач пропонує обміркувати фрагмент тексту, який зачитує один з учнів.

Робота з текстом:

Людина повинна бути подібна до Бога і фізично, і морально. Розум людини – це скарб, який необхідно берегти, так як саме розум відділяє її від

тваринного світу. Усе, що внизу подібне до того, що на поверхні, й – навпаки. Тіло людини – це справжній витвір мистецтва, тому немає сумнівів людство – це творіння боже. За своє життя кожен з нас повинен встигнути увібрати в себе усі знання, які тільки можна. Розум та душа – це субстанції, які назавжди з'єднані з Абсолютом (Богом). Душа людини завжди має небезпеку піти не тим шляхом, тому кожен з нас повинен дбати про її чистоту. Розум та душу можна очистити завдяки пізнанню різноманітних наук – етики, філософії, математики, музики тощо. Математика – це цариця наук, завдяки якій можна пізнати безкінечність. Добре підібрані пропорції з будь-якого мармуру можуть зробити титана.

Запитання вчителя: Як ви думаєте, що цим текстом автор намагався нам розповісти? Чи згодні ви з його твердженнями? Чи можемо ми схожі ідеї побачити у творчості видатних італійських гуманістів?

Після наданих відповідей, педагог повинен надати власний коментар, розкриваючи поняття неоплатонізму, гуманізму та натурфілософії.

Гра «Вгадай художника»: вчитель історії демонструє на екрані картини, а діти повинні спробувати відгадати кому цей твір належав. Після розкриття особистості італійського художника, вчитель питає власні враження класу від картини.

IV. Підсумки уроку: запитати в учнів про їхні враження від нового матеріалу, виставити оцінки за проведений на початку уроку історичний диктант.

V. Домашнє завдання: записати в історичний словник основні терміни з підручника та підготувати на наступний урок коротку розповідь на тему: «Найвеличніша постать доби Італійського Відродження».